Republica Moldova,
mun. Chișinău, str. Teilor nr. 4

Instanța de fond: Judecătoria Chișinău (sediul Centru)– Lorina Ciubotaru
Dosarul nr. 2r-1396/25; PIGD nr. 2-24150006-02-2r-15072025

**D E C I Z I E**

29 septembrie 2025 mun. Chișinău

**Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ
al Curții de Apel Centru**

Instanța de judecată în componența:

Președintele completului, judecător – Ana Panov
Judecătorii – Svetlana Vîșcu și Elena Bolocan

Examinând, fără participarea părților, recursul declarat de către S.R.L. „Agro Domain Group", reprezentat de avocatul Vladislav Mocanu, împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025, prin care s-a admis cererea cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a RM din 08 august 2024, în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group" cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024, –

**C o n s t a t ă:**

**I. Circumstanțele cauzei, stabilite de instanța de fond:** La 20 decembrie 2024 avocatul Sandu Stela a depus în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru cerere împotriva S.R.L. „Agro Domain Group" cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024.

În argumentarea cererii a invocat că prin hotărârea Curții de Arbitraj Economic a RM a Asociației de Arbitraj, judecător arbitral Alexandr Țelihov din 08 august 2024 s-a dispus aprobarea integrală a cererii de arbitraj din 07 iulie 2024 înaintată de S.R.L. „Agro Domain Group" către G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru cu privire la încasarea solidară a datoriei contractuale, penalității, contravalorii taxei de arbitraj și cheltuielilor pentru asistență juridică.

S-a încasat în mod solidar de la G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru în contul S.R.L. „Agro Domain Group" suma de 1 630 646 lei cu titlu de datorie contractuală, suma de 1 630 646 lei cu titlu de penalitate, suma de 63 919,38 lei cu titlu de cheltuieli pentru achitarea taxei de arbitraj și suma de 12 000 lei cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică, iar în total suma de 2 032 693,38 lei.

Subliniază că a luat cunoștință cu hotărârea Curții de Arbitraj Economic din 08 august 2024 la 23 septembrie 2024, iar potrivit art.31 alin.(1) Legea cu privire la arbitraj nr.23-XVI din 22 februarie 2008, hotărârea arbitrală poate fi contestată de orice parte printr-o cerere în anulare

adresată instanței de judecată competente în termen de 3 luni din ziua primirii hotărârii arbitrale de către partea care a depus cererea de anulare, așa încât prezenta cerere este înaintată în termen.

Menționează că la 06 august 2024 a fost încheiat contractul de gaj privind roada recoltată viitoare, prin care G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru au gajat în favoarea S.R.L. „Agro Domain Group" întreaga producție agricolă din roada recoltată a anilor 2024 – 2029 ce va crește pe terenurile ce le deține în arendă și/sau cu drept de proprietate.

Tot la 06 august 2024 a fost semnat contractul de gaj nr.2 privind tehnica agricolă, prin care G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru au gajat în favoarea S.R.L. „Agro Domain Group" combina Claas Dominator 108, anul 1998, numărul șasiu 09401137, culoare verde, certificat tehnic de înmatriculare seria AB nr.188432 din 14 noiembrie 2023 în valoare de 400 000 lei.

Explică că potrivit actului de verificare a decontărilor reciproce între S.R.L. „Agro Domain Group", G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru pentru perioada anului 2023 la 31 decembrie 2024 datoria constituia 1 695 871,84 lei, care este o sumă imensă și nu este reală.

Potrivit actului de verificare a decontărilor reciproce prezentat de G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" soldul final la 06 octombrie 2024 constituia suma de 774 001,84 lei, care este o sumă reală și pe care o datorează S.R.L. „Agro Domain Group".

Invocă că S.R.L. „Agro Domain Group" urmărește scopul de a încasa dublu datoria pe cale arbitrală, chestiune pe care o consideră eronată și abuzivă.

Reține că G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" nu se eschivează de la plata datoriei și recunoaște că are datorie față de S.R.L. „Agro Domain Group" în sumă de 774 001,84 lei.

Astfel, avocatul Sandu Stela solicită în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru desființarea totală a hotărârii Curții de Arbitraj Economic a R.Moldova din 08 august 2024 în cauza nr.2-04/24, arbitru Alexandr Țelihov, prin care a fost admisă integral cererea de arbitraj depusă de S.R.L. „Agro Domain Group" (f.d.6-11).

*La 17 martie 2025 S.R.L. „Agro Domain Group" a înaintat prin intermediul poștei electronice a instanței de judecată referința asupra cererii de desființare solicitând respingerea acesteia ca neîntemeiată*, invocând că reclamanții nu a prezentat nicio probă în susținerea existenței vreunei circumstanțe de desființare a hotărârii arbitrale, deși urma să prezinte astfel de probe.

A făcut referire la prevederile art. 480 Codul de procedură civilă, pct. 39 al Hotărârii plenului CSJ cu privire la aplicarea de către instanțele de judecată a prevederilor legale la soluționarea unor chestiuni în cadrul examinării litigiilor în care părțile au încheiat convenția de arbitraj nr. 2 din 30 martie 2015 și art. 22 alin. (4) și (5) Codul civil.

Menționează că însuși reclamanții au depus o cerere de aprobare a tranzacției de împăcare și examinarea în lipsă a acesteia, astfel aceștia cunoșteau despre dosarul arbitral și urmau să depună diligență în exercitarea drepturilor și obligațiilor acestora.

Având în vedere lipsa probelor în susținerea existenței motivelor de desființare, precum și faptul că hotărârea arbitrală a fost emisă în vederea aprobării unei tranzacții pe care a semnat-o pârâta, a solicitat respingerea cererii de desființare. (f.d.108-109).

**I.I. Încheierea primei instanțe**: În temeiul încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025, în conformitate cu art. 477-481 Cod de procedură civilă al RM, prima instanță a admis cererea cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a RM din 08 august 2024, în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group" cu

privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024.

**I.II. Recursul declarat:** Nefiind de acord cu încheierea primei instanțe, la 20 iunie 2025 S.R.L. „Agro Domain Group", reprezentat de avocatul Vladislav Mocanu, a depus recurs împotriva încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025 prin care a solicitat casarea încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025 cu respingerea cererii cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Apel Economice din 08 august 2024.

În argumentarea recursului reprezentantul recurentului că, instanța de fond a ignorat prevederile legale imperative privind termenul de exercitare a cererii de anulare a hotărârii arbitral. Termenul de 3 luni stabilit expres de art. 31 din Legea nr. 23/2008 privind arbitrajul a fost vădit depășit.

Susține că nu au fost întrunite temeiurile legale de desființare a hotărârii arbitrale prevăzute de art. 480 CPC. Partea care solicită anularea hotărârii nu a prezentat niciun mijloc de probă concret, ci doar aprecieri subiective și declarații nesusținute.

Instanța s-a substituit părții, încălcând regula potrivit căreia doar partea interesată trebuie să probeze circumstanțele de la art. 480 alin. (2) CPC. Prin urmare, încheierea instanței de fond este nelegală și netemeinică.

Consideră încheierea contestată vădit abuzivă, ilegală și neîntemeiată fapt pentru care a depus prezentul recurs.

Având în vedere cele expuse supra, a solicitat examinarea prezentului recurs și casarea încheierii contestate cu emiterea unei noi deciziei prin care să fie respinsă care neîntemeiată cererea cu privire la desființarea hotărârii arbitrale.

**I. III. Termenul de declarare a recursului și procedura de judecare a recursului:**

În conformitate cu art. 425 Cod de procedură civilă al RM, **termenul de declarare a recursului împotriva încheierii este de 15 zile de la comunicarea încheierii.**

Astfel, ținând cont de faptul că, încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Central a fost pronunțată la 9 iunie 2025, iar recursul a fost declarat la 20 iunie 2025, Colegiul constată că recursul a fost depus în termenul prevăzut de Lege.

**În temeiul art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă al RM, este întemeiat a reține că, întru pregătirea examinării recursului,** s-a expediat în adresa intimatului/intimaților și altor participanți copia cererii de recurs împreună cu înscrisurile anexate și s-a acordat termen p**entru prezentarea referinței la cererea de recurs,** explicând că neprezentarea în termen a referinței asupra cererii de recurs nu împiedică soluționarea cauzei în baza materialelor din dosar.

În același timp, participanții la proces au fost informați **despre stabilirea termenului de judecare a recursului și despre faptul că se va examina fără participarea părților**, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității.

În data de 19 august 2025 G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru, reprezentați de avocatul Sandu Stela, a depus referință prin care solicită respingerea cererii de recurs depuse de S.R.L. „Agro Domain Group", cu menținerea încheierii Judecătoriei Chișinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025, prin care s-a admis cererea cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a RM din 08 august 2024, în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group" cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024.

**II. Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curții de Apel Centru, examinând legalitatea și temeinica încheierii judecătorești contestate cu recurs,** prin prisma argumentelor invocate de participanții la proces și în baza materialelor din dosar, ajunge la concluzia că recursul este neîntemeiat și urmează a fi respins cu menținerea încheierii contestate, având în vedere faptele constatate și concluziile reținute **infra.**

În drept, în conformitate cu art. 426 alin. (3) Cod de procedură civilă, recursul împotriva încheierii se examinează în termen de 2 luni într-un complet din 3 judecători, pe baza copiei certificate sau electronice a dosarului, pe baza recursului şi a referinței la recurs, fără examinarea admisibilității şi fără participarea părților.

În conformitate cu art. 427 lit. a) Cod de procedură civilă, instanța de recurs, după ce examinează recursul împotriva încheierii este în drept **să respingă recursul şi să mențină încheierea.**

Analizând încheierea supusă recursului, materialele cauzei, motivele invocate de recurent, Colegiul constată că instanța de fond corect a reținut starea de fapt și corect a aplicat cadrul legal circumstanțelor de fapt constatate.

Astfel, în baza materialelor cauzei, a circumstanțelor de fapt și drept invocate în prima instanță și în fața instanței de recurs, se constată după cum urmează:

În data de 08 august 2024 Curtea de Arbitraj Economic a Republicii Moldova în componența judecătorului unic Alexandr Țelihov a examinat cererea de arbitraj a S.R.L. „Agro Domain Group" către G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru cu privire la încasarea solidară a datoriei contractuale în mărime de 1630646,00 lei, penalității contractuale pentru întârziere în mărime de 1630646,00 lei, contravalorii taxei de arbitraj în mărime de 63919,38 lei și cheltuielilor pentru asistență juridică în mărime de 12000,00 lei.

*Potrivit hotărârii nr. 2-04/2024 (f.d.15-19) Curtea de Arbitraj Economic a Republicii Moldova a hotărât:* 1. Se aprobă integral Tranzacția de împăcare nr. 1, încheiată la 06.08.2024 pe procedura arbitrală nr. 2-04/2024 între S.R.L. „Agro Domain Group" către G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru cu următorul cuprins:

S.R.L. „Agro Domain Group", IDNO *****, cu sediul în mun. Chişinău, str. *****, nr. 4, reprezentată în baza procurii din 06.08.2024 de Vladislav Mocanu (IDNP 2012033000209), numit în continuare „CREDITOR", pe de o parte, şi G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile", IDNO *****, cu sediul în r-ul *****, în persoana administratorului Didic Dumitru Vasile, numită în continuare „DEBITOR", Didic Dumitru Vasile, a.n. *****, IDNP *****, domiciliată în r-ul *****, numită în continuare „FIDEJUSOR", şi iar împreună denumiți „PĂRTI", au încheiat prezenta Tranzacție privind următoarele:

1. PREAMBUL

1.1. Pe rolul Curții de Arbitraj Economic a RM se află cauza arbitrală între S.R.L. „Agro Domain Group" către G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru Vasile, privind:

1.1.A. Încasarea, în mod solidar, din contul pârâtilor G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" şi a lui Didic Dumitru Vasile, în contul S.R.L. „Agro Domain Group", a sumei de 1630646,00 MDL, cu titlu de datorie contractuală;

1.1.B. Încasarea, în mod solidar, din contul pârâtilor G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" şi a lui Didic Dumitru Vasile, în contul S.R.L. „Agro Domain Group", a sumei de 1630646,00 MDL, cu titlu de penalitate contractuală, conform contractului de vânzare - cumpărare nr. 030 R din 24.02.2023;

1.1.C. Încasarea, în mod solidar, din contul pârâților G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” şi a lui Didic Dumitru Vasile, în contul S.R.L. „Agro Domain Group”, a sumei de 63 919,38 MDL, cu titlu de cheltuieli pentru achitarea taxei de arbitraj;

1.1.D. Încasarea, în mod solidar, din contul pârâților G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” şi a luí Didic Dumitru Vasile, în contul S.R.L. „Agro Domain Group”, a sumei de 12.000,00 MDL, cu titlu de cheltuieli pentru asistență juridică;

1.2. Debitorul şi Fidejusorul recunosc integral sumele solicitate conform pct. 1.1. (1.1.A-1.1.D).

2. OBIECTUL TRANZACȚIEI

„2.1. Debitorul şi Fidejusorul, se obligă să achite integral, în mod solidar, suma 2032693,38 (două milioane treizeci şi două mil şase sute nouăzeci şi trei,38) MDL, până la 15.09.2024.

2.2. În cazul încălcării, cel puțin cu o zi, a termenului menționat la pct. 2.1. (nu are loc achitarea integrală şi/sau în termen) şi/sau a prevederilor pct. 3.5., Debitorul şi Fidejusorul, se obligă, în mod solidar, să achite Creditorului o penalitate în mărime de 100% din sumele menționate la pct. 1.1. (1.1.A.-1.1.D.).

2.3. Fără a aduce atingere prevederilor pct. 2.2., pentru fiecare zi de întârziere în plata oricăror sume de bani datorate de către Debitor şi Fidejusor conform prezentei Tranzacții, Debitorul şi Fidejusorul vor fi obligați, în mod solidar, să achite Creditorului o penalitate de 1 (unu) % din suma totală menționată la pct. 1.1. (1.1.A.-1.1.D.) pentru fiecare zi de întârziere până la achitarea integrală a datorii contractuale şi penalității conform pct. 2.2.

2.4. În cazul în care Debitorul şi/sau Fidejusorul încălcă termenele prevăzute la pct. 2.1. (nu are loc achitarea integrală şi în termen) şi/sau a prevederilor pct. 3.5., are loc, de drept, transmiterea Creditorului a întregii roade viitoare a anului 2024 ce va creste pe terenurile ce le aparțin cu drept de proprietate/arendă Debitorului şi/sau Fidejusorului (inclusiv persoanelor interpuse), cu acordarea Creditorului a dreptului de a le recolta şi de a le comercializa de sine stătător, fără a fi nevoie de vreo notificare prealabilă.

3. DISPOZIȚII FINALE

3.1. Prezenta tranzacție are între Părți autoritatea lucrului judecat.

3.2. Părțile prezentului Contract sunt profesioniști. Nimic din prezentul Contract nu va fi interpretat ca fiind încheiat între un profesionist şi un consumator (Contract de consum).

3.3. Fidejusorul nu are calitatea de consumator în raport cu Creditorul şi/sau Debitorul. Fidejusorul exercită o influență semnificativă asupra activității Debitorului.

3.4. Clauzele prezentului Contract au fost negociate individual între Părţi şi sunt rezultatul voinţei comune ale acestora.

3.5. În termen de 1 (o) zi de la notificare, Debitorul şi Fidejusorul se obligă să se prezinte la notarul indicat de Creditor în vederea încheierii şi înregistrării în Registrul garanțiilor reale mobiliare a contractelor de gaj asupra combinei marca Claas Dominator 1998, nr. motor 467116, şasiu nr. 09401137 şi asupra roadei anului 2024 (floarea soarelui) ce va creşte pe 137,4678 ha din s. Halahora de Sus (r. Bricei), prin care să fie garantată executarea integrală a prezentei tranzacții.

3.6. Debitorul şi Fidejusorul declară că în cadrul prezentului raport juridic acesta acționează în calitate de profesionist, adică acționează în scopuri ce țin de activitatea sa de întreprinzător sau profesională, chiar dacă nu ar avea scopul de a obține un profit din această activitate.

3.7. Locul executării prezentului Contract este mun, Chişinău, Republica Moldova.

3.8. Orice litigii între Părți, izvorâte atât în legătură cu prezenta Tranzacție, cât și în legătură cu orice alte contracte de drept civil, încheiate între Părți, inclusiv cu privire la încheierea, validitatea, executarea, modificarea, rezilierea, rezoluțiunea şi încetarea acestora, de asemenea şi în legătură cu orice raporturi juridice extra contractuale între Părți, inclusiv cele apărute anterior, vor fi examinate la aprecierea persoanei, drepturile căreia au fost încălcate:

- fie de către instanța de judecată de la locul executării contractului (mun. Chişinău), conform art. 39 alin. (11) CPC al RM,

- fie de către Curtea de Arbitraj Economică a Republicii Moldova pe lângă Asociația de Arbitraj din Republica Moldova, în limba de stat de către judecător arbitral unic al Curtii de Arbitraj Economic a RM, numit de către Președintele acesteia, conform Regulamentelor acesteia şi legislației RM, sau în Judecătoria Competentă de drept comun conform legislației civile a Republicii Moldova. Toate actele Curții de Arbitraj Economic a RM sunt definitive şi obligatorii pentru părţi, şi vor fi executate de ele în mod benevol. Instanța de la locul executării contractului este instanța de judecată competentă în sensul Legii nr. 23/2008 cu privire la arbitraj.

3.9. Notificarea se consideră recepționată de către Debitor şi/sau Fidejusor, indiferent de faptul dacă acesta a confirmat recepționarea, în cazul în care este expediată prin oricare din următoarele metode: (a) SMS; (b) Viber, WhatsApp. Telegram; (c) adresa juridică/fizică/de e-mail a acestuia, conform datelor prezentate de către Debitor şi/sau Fidejusor în prezentul Contract.

2. Se încetează procedura arbitrală nr. 2-04/2024 în temeiul aprobării integrale a Tranzacției de împăcare nr. 1 din 06.08.2024 la solicitarea tuturor părților litigante.

3. Hotărârea este definitivă din momentul remiterii acesteia părților, cu drept de contestare în instanța de judecată competentă în conformitate cu legislația Republicii Moldova.

La 20 decembrie 2024, avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru a solicitat desființarea hotărârii arbitrale ca urmare a încălcării drepturilor constituționale prevăzute de art. 16 și 26 din Constituția Republicii Moldova la confirmarea tranzacției de către Curtea de arbitraj, ceea ce corespunde prevederilor art. 480 alin. (2) lit. h) Codul de procedură civilă care stabilește că hotărârea arbitrală se desființează în cazul cînd partea care cere desființarea hotărârii prezintă în judecată probe despre faptul că încalcă principiile fundamentale ale legislaţiei Republicii Moldova sau bunele moravuri.

G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru în confirmarea poziției sale a prezentat tranzacția de împăcare încheiată cu S.R.L. „Agro Domain Group” la 06 august 2024.

**Cu întâietate,** Colegiul reține că, în temeiul încheierii Judecătoriei Chișinău din 17 martie 2025, a fost respinsă cererea privind excepția de tardivitate invocată de S.R.L. „Agro Domain Group”, în cauza civilă intentată la cererea depusă de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group” cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024, încheiere pasibilă de a fi atacată odată cu fondul cauzei.

În această privință, este întemeiat a reține că, potrivit art.31 alin.(1) Legea cu privire la arbitraj nr.23-XVI din 22 februarie 2008, **hotărîrea arbitrală poate fi contestată de orice parte printr-o cerere în anulare adresată instanţei de judecată competente în termen de 3 luni din ziua primirii hotărîrii arbitrale de către partea care a depus cererea de anulare.**

Din înscrisurile anexate la dosar, prima instanță a constatat că, potrivit copiilor avizelor de recepție DS8000560724AE și DA8000560727AR, la 08 august 2024 Curtea de Arbitraj Economic a expediat în adresa G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru hotărârea nr.2-

04/2024 din 08 august 2024 în original, însă au fost returnate cu mențiunea „nereclamat, a expirat termenul de păstrare” (f.d.55-57).

Ulterior, la 23 septembrie 2024 reclamanții au recepționat copia încheierii executorului judecătoresc Matachi Serghei privind primirea spre executare silită a hotărârii arbitrale nr.2-04/2024 din 08 august 2024 emisă de Curtea de Arbitraj Economic și copia acesteia, fapt confirma prin copia plicului și Registrului F-8 (f.d.98-99).

Așadar, reieșind din prevederile legale citate în raport cu circumstanțele stabilite, deoarece termenul de 3 luni de contestare a hotărârii arbitrale din 08 august 2024 a început să curgă în următoarea zi de la primirea actului, adică 24 septembrie 2024, iar cererea a fost depusă la 20 decembrie 2024, adică în interiorul termenului de prescripție, Colegiul civil constată caracterul legal și întemeiat al respingerii excepției de tardivitate ridicate de S.R.L. „Agro Domain Group”.

*În continuare, examinând cererea privind contestarea hotărârii arbitrale în fond, prima instanță,* **prin încheierea Judecătoriei Chişinău (sediul Centru) din 09 iunie 2025,** a admis cererea înaintată de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group” cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024.

S-a desființat Hotărârea arbitrală emisă de Curtea de Arbitraj Economic a Republicii Moldova la 08 august 2024 în cauza nr.2-04/24, arbitru Alexandr Țelihov.

Colegiul analizând situația de fapt și de drept din prezenta speță, consideră oportun de a reitera la caz prevederile art. 477 alin. (1) CPC care prevede că, hotărîrea arbitrală pronunţată pe teritoriul Republicii Moldova poate fi contestată în instanţa care ar fi fost competentă să examineze cauza civilă în lipsa clauzei de arbitraj, de către părţile în arbitraj, înaintînd o cerere de desfiinţare a hotărîrii arbitrale în conformitate cu art.479.

Conform art. 31 alin.(1) și (3) din Legea cu privire la arbitraj nr. 23-XVI din 22.02.2008, prevede expres că, (1) Hotărîrea arbitrală poate fi contestată de orice parte printr-o cerere în anulare adresată instanţei de judecată competente în termen de 3 luni din ziua primirii hotărîrii arbitrale de către partea care a depus cererea de anulare.

(2) Instanţa de judecată va pronunţa o încheiere cu privire la desfiinţarea totală sau parţială a hotărîrii arbitrale sau la refuzul de a o desfiinţa, în condiţiile Codului de procedură civilă al Republicii Moldova.

(3) Procedura de contestare a hotărîrilor arbitrale este reglementată de Codul de procedură civilă al Republicii Moldova.

Conform art. 480 alin.(2) lit.g) CPC, 1) Hotărîrea arbitrală se desfiinţează numai în cazurile prevăzute de prezentul articol.

(2) Hotărîrea arbitrală se desfiinţează în cazul cînd partea care cere desfiinţarea hotărîrii prezintă în judecată probe despre faptul că: a) litigiul examinat de arbitraj nu poate fi, potrivit legii, obiectul dezbaterii arbitrale; b) convenţia arbitrală este nulă în temeiul legii; c) hotărîrea arbitrală nu cuprinde dispozitivul şi temeiurile, locul şi data pronunţării ori nu este semnată de arbitri;

d) dispozitivul hotărîrii arbitrale cuprinde dispoziţii care nu pot fi executate;

e) arbitrajul nu a fost constituit sau procedura arbitrală nu este în conformitate cu convenţia arbitrală;

f) partea interesată nu a fost înştiinţată legal despre alegerea (numirea) arbitrilor sau despre dezbaterile arbitrale, inclusiv despre locul, data şi ora şedinţei arbitrale sau, din alte motive întemeiate, nu s-a putut prezenta în faţa arbitrajului pentru a da explicaţii;

g) arbitrajul s-a pronunţat asupra unui litigiu care nu este prevăzut de convenţia arbitrală ori care nu se înscrie în condiţiile convenţiei, ori hotărîrea arbitrală conţine dispoziţii în probleme ce depăşesc limitele convenției arbitrale. Dacă dispoziţiile în problemele cuprinse în convenţia arbitrală pot fi separate de dispoziţiile care nu decurg din convenţie, instanţa judecătorească poate desfiinţa numai acea parte a hotărîrii arbitrale în care se conţin dispoziţii ce nu se înscriu în convenţia arbitrală;

**h) hotărârea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislaţiei Republicii Moldova sau bunele moravuri.**

Așadar temeiul prevăzut de art.480 alin. (2) lit. h) Codul de procedură civilă se referă la încălcarea unor norme esențiale precum egalitatea părților (art. 16 din Constituție), dreptul la apărare (art. 26 din Constituție) și abuzul de drept (art. 13 Cod civil).

La caz, se constată că tranzacția de împăcare este un contract, prin care părțile aflate în litigiu sau în perspectiva unui litigiu își oferă concesii reciproce în vederea prevenirii unui proces, încetării unui proces în curs sau soluționării dificultăților intervenite în executarea unei hotărâri judecătorești. Această convenție bilaterală are drept scop stingerea conflictului dintre părți prin renunțări și recunoașteri reciproce referitoare la pretențiile formulate, concesiile făcute nefiind obligatoriu egale, ci determinate de împrejurările concrete ale acordului încheiat.

În conformitate cu prevederile art.16 alin.(2) din Constituție, (2) Toţi cetăţenii Republicii Moldova sunt egali în faţa legii şi a autorităţilor publice, fără deosebire de rasă, naţionalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenenţă politică, avere sau de origine socială.

Corespunzător, art. 1 alin.(1)-(2) din Codul civil prevede că, (1) Legislaţia civilă este întemeiată pe recunoașterea egalităţii participanților la raporturile reglementate de ea, protecția vieții intime, private și de familie, recunoașterea inviolabilității proprietăţii, a libertăţii contractuale, protecția bunei-credințe, protecția consumatorului, recunoașterea inadmisibilității imixtiunii în afacerile private, necesităţii de realizare liberă a drepturilor civile, de garantare a restabilirii persoanei în drepturile în care a fost lezată şi de apărare a lor de către organele de jurisdicție competente.

(2) Drepturile civile pot fi limitate prin lege organică doar în temeiurile prevăzute de Constituţia Republicii Moldova.

În baza art.10 alin.(1) Cod civil persoanele fizice şi juridice participante la raporturile juridice civile trebuie să îşi exercite drepturile şi să îşi execute obligaţiile cu bună-credinţă, în acord cu legea, cu contractul, cu ordinea publică şi cu bunele moravuri. Buna-credinţă se prezumă până la proba contrară.

În accepțiunea art.11 din Codul civil, 1) Buna-credință este un standard de conduită a unei părți, caracterizată prin corectitudine, onestitate, deschidere și luarea în cont a intereselor celeilalte părți la raportul juridic.

Conform art. 27 alin. (2) Legea nr. 23 din 22 februarie 2008 cu privire la arbitraj, arbitrajul aplică normele de drept ale Republicii Moldova, ale altor state, precum şi uzanţele comerciale în astfel de litigii.

Conform art. 28 alin. (1) Legea nr. 23/2008, asupra problemelor remise arbitrajului spre soluţionare în fond se decide prin hotărîre. În cazul în care arbitrajul încetează să efectueze procedura arbitrală fără a decide asupra problemelor remise spre soluţionare, o astfel de încetare are loc prin hotărîre. Dacă părţile au încheiat o tranzacţie asupra litigiului, arbitrajul poate, la cererea părţilor, să o confirme prin hotărîre.

Astfel, instanța de judecată reține că la confirmarea tranzacției de către instanța de arbitraj urmează a fi aplicate normele de drept ale Republicii Moldova.

La caz , Colegiul consider că instanța de fond just a considerat că prin concesiile prevăzute doar de G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru a fost creat un dezechilibru între părți, fiind încălcat principiul egalității părților (art. 16 alin. (2) din Constituție și art. 1 alin. (1) din Codul civil).

Astfel, fiind disproporționate penalitățile stabilite pentru G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile” și Didic Dumitru, și anume că: 2.2. în cazul încălcării, cel puțin cu o zi, a termenului menționat la pct. 2.1. şi/sau a prevederilor pct. 3.5., Debitorul şi Fidejusorul, se obligă, în mod solidar, să achite Creditorului o penalitate în mărime de 100% din sumele menționate la pct. 1.1.; iar la pct. 2.3. s-a prevăzut că fără a aduce atingere prevederilor pct. 2.2., pentru fiecare zi de întârziere în plata oricăror sume de bani datorate de către Debitor şi Fidejusor conform prezentei Tranzacții, Debitorul şi Fidejusorul vor fi obligați, în mod solidar, să achite Creditorului o penalitate de 1 (unu) % din suma totală menționată la pct. 1.1. (1.1.A.-1.1.D.) pentru fiecare zi de întârziere până la achitarea integrală a datorii contractuale şi penalității conform pct. 2.2. Se stabilește lipsa bunei-credințe la încheierea tranzacției prin stabilirea penalităților disproporționate pentru neexecutarea obligațiilor la pct. 2.2. și 2.3. în tranzacția confirmată prin hotărârea arbitrală (art. 1 alin. (1) din Codul civil).

Astfel, libertatea contractuală, la care face referire recurentul, a fost compromisă prin încălcarea principiului legalității, odată ce au fost prevăzute condiții abuzive care încalcă echitatea contractuală și contravine principiilor constituționale odată ce limitează excesiv drepturile debitorului și ale fidejusorului (art. 1 alin. (3), art. 7 din Constituție și art. 1 alin. (1) din Codul civil).

Conform art. 1073 Codul civil, Într-un contract dintre profesioniști, clauza propusă de către o parte care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este prevăzută la art. 1077 și deviază considerabil, contrar bunei-credințe, de la bunele practici comerciale.

Conform art. 1074 Codul civil, într-un contract, altul decît cel încheiat cu consumatorii sau între profesioniști, clauza propusă de către o parte care nu a fost negociată individual se consideră abuzivă dacă este prevăzută la art. 1077 și dezavantajează considerabil, contrar bunei-credințe, cealaltă parte.

Conform art. 1077 alin. (1)-(3) Codul civil, sînt considerate abuzive clauzele care nu au fost negociate individual și au ca obiect sau efect:

1) excluderea sau limitarea răspunderii prevăzute de lege a profesionistului în cazul decesului consumatorului sau al vătămării lui corporale ca urmare a acțiunii sau a inacțiunii profesionistului ori a persoanelor care acționează în numele acestuia;

2) excluderea sau limitarea drepturilor prevăzute de lege ale consumatorului față de profesionist sau față de o altă parte, în cazul neîndeplinirii totale sau parțiale ori al îndeplinirii necorespunzătoare a oricăreia dintre obligațiile contractuale ale profesionistului, inclusiv prin:

a) obligarea consumatorului să își îndeplinească toate obligațiile, chiar în cazul în care profesionistul nu își respectă obligațiile corelative;

b) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a intenta acțiune în instanță de judecată;

c) obligarea consumatorului să demonstreze un anumit fapt dacă, conform legii, această sarcină îi revine profesionistului;

d) excluderea sau limitarea dreptului consumatorului de a compensa o datorie față de profesionist cu o creanță pe care consumatorul o poate avea față de acesta;

3) obligarea consumatorului de a respecta clauze cu care acesta nu a avut posibilitatea reală să se familiarizeze înainte de încheierea contractului;

4) faptul că contractul generează obligații în sarcina consumatorului, dar:

a) nu generează obligații în sarcina profesionistului; sau

b) obligațiile profesionistului sînt supuse unei condiții a cărei îndeplinire depinde doar de voința acestuia din urmă;

5) acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite de consumator, în cazul în care acesta din urmă decide să nu încheie contractul sau să nu îl execute, fără a se prevedea dreptul consumatorului de a primi o compensație în sumă cel puțin echivalentă de la profesionist, dacă acesta este partea care recurge la rezoluțiune;

6) solicitarea de la consumatorul care nu și-a executat obligația fără justificare a unei penalități disproporționate în raport cu prejudiciul cauzat prin neexecutarea obligațiilor contractuale;

7) acordarea dreptului profesionistului la rezoluțiune la discreția sa, în timp ce consumatorului nu i se acordă aceeași posibilitate, sau acordarea permisiunii profesionistului de a reține sumele plătite pentru bunurile, lucrările sau servicii care nu au fost încă furnizate de către acesta, în cazul în care profesionistul este cel care recurge la rezoluțiune;

8) acordarea posibilității profesionistului de a recurge la rezoluțiunea contractului cu durată nedeterminată fără un preaviz în termen rezonabil în formă scrisă, cu excepția cazurilor în care există motive întemeiate de a face acest lucru;

9) prelungirea de plin drept a unui contract cu durată determinată, în cazul în care consumatorul nu și-a exprimat intenția de a-l prelungi sau nu, atunci cînd termenul stabilit pentru ca consumatorul să își exprime intenția de a prelungi contractul este excesiv de devreme;

10) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral clauzele fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract;

11) acordarea dreptului profesionistului de a modifica unilateral, fără a avea un motiv întemeiat care să fie precizat în contract sau prin referință la dispozițiile actelor normative în domeniu, orice caracteristici ale bunului, lucrării sau ale serviciului care urmează să fie furnizat sau oricare alte condiții ale furnizării;

12) prevederea ca prețul bunurilor să fie stabilit în momentul livrării sau acordarea de posibilități profesionistului să mărească prețul acestora fără să îi acorde consumatorului dreptul corespunzător la rezoluțiune, în cazul în care prețul final este nejustificat de mărit sau disproporționat în raport cu prețul convenit la încheierea contractului, ținîndu-se cont de circumstanțele obiective care au determinat profesionistul să modifice prețul;

13) acordarea dreptului profesionistului de a stabili dacă bunurile, lucrările sau serviciile furnizate sînt conforme cu contractul sau acordarea acestuia a dreptului exclusiv de a interpreta orice clauză din contract;

14) limitarea obligației profesionistului de a respecta angajamentele asumate de către intermediarii ori de către reprezentanții acestuia sau asumarea angajamentelor de către acesta, cu condiția respectării unei anumite formalități neprevăzute în mod expres de lege;

15) acordarea posibilității profesionistului de a-și transfera drepturile și obligațiile în temeiul contractului, fără acordul consumatorului, cu excepția cazului în care acestea sînt transferate unei entități controlate de profesionist sau ca urmare a unei fuziuni ori a unei alte reorganizări, iar un astfel de transfer nu este de natură să afecteze în mod negativ dreptul consumatorului;

16) obligarea consumatorului de a soluționa orice litigiu exclusiv prin arbitraj, care nu este cerut de lege, sau restricționarea în mod nejustificat a dovezilor aflate la dispoziția consumatorului.

Dispozițiile alin. (1) pct. 8), 10) și 12) se aplică după cum urmează:

1) pct. 8) nu aduce atingere clauzelor prin care furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a recurge la rezoluțiunea unui contract cu termen nedeterminat, fără preaviz, în cazul în care există un motiv justificat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință;

2) pct. 10) nu aduce atingere clauzelor în al căror temei:

a) furnizorul de servicii financiare își rezervă dreptul de a modifica rata dobînzii plătibile de către consumator ori datorate acestuia din urmă sau valoarea unor alte taxe pentru servicii financiare, fără preaviz, în cazul în care există un motiv întemeiat, cu condiția ca furnizorul să aibă obligația de a informa de îndată cealaltă parte contractantă sau celelalte părți contractante în această privință și ca acestea din urmă să aibă libertatea de a recurge, imediat în acest temei, la rezoluțiunea sau, după caz, la restituirea anticipată a sumelor datorate furnizorului, fără vreun cost suplimentar pentru consumator. Prezenta dispoziție nu afectează dispozițiile legale mai stringente în raport cu contractele de credit încheiate cu consumatorii;

b) profesionistul își rezervă dreptul de a modifica unilateral clauzele unui contract cu durată nedeterminată cu condiția ca acesta să aibă obligația de a-l informa pe consumator cu un preaviz în termen rezonabil și consumatorul să aibă libertatea de a recurge la rezoluțiune;

3) pct. 8), 10) și 12) nu se aplică:

a) operațiunilor cu valori mobiliare, instrumente financiare și alte bunuri, lucrări sau servicii în cazul în care prețul este legat de fluctuațiile cotației bursiere sau ale indicelui bursier ori ale unei rate de pe piața financiară pe care profesionistul nu le poate controla;

b) contractelor de cumpărare sau vînzare a valutei străine, a cecurilor de călătorie sau a ordinelor de plată internaționale emise în valută străină;

4) pct. 12) nu aduce atingere clauzelor de indexare a prețurilor în cazul în care aceste clauze sînt conforme cu legea, cu condiția ca metoda în conformitate cu care variază prețurile să fie descrisă în mod explicit.

În scopul aplicării dispozițiilor art. 1073 și 1074, dispozițiile alin. (1) și (2) ale prezentului articol se vor citi cu adaptările necesare, astfel încît:

a) trimiterile la profesionist se vor considera trimiteri la partea care a propus clauzele; iar

b) trimiterile la consumator se vor considera trimiteri la partea căreia i s-au propus clauzele.

Prin urmare, având în conținutul normativ și sensul normelor legale enunțate, se deduce că clauzele abuzive sunt prevederile contractuale care nu au fost negociate individual și creează un dezechilibru semnificativ între drepturile și obligațiile părților în detrimentul unei părți contractuale. În contextul arbitrajului, problema apare atunci când o hotărâre arbitrală confirmă sau pune în executare astfel de clauze abuzive.

Potrivit hotărârii arbitrale, G.Ț. „Didic Dumitru Vasile” și Didic Dumitru Vasile au recunoscut datoria contractuală în sumă de 1630646,00 lei, penalitatea contractuală în sumă de 1630646,00 lei și cheltuielile pentru achitarea taxei de arbitraj și asistența juridică. Suplimentar datoriei recunoscute în sumă de 2032693,38 lei, s-a stabilit că în cazul întârzierii cel puțin cu o zi a termenului de achitare stabilit pentru 15.09.2024, G.Ț. „Didic Dumitru Vasile” și Didic Dumitru Vasile se obligă să achite o penalitate o penalitate în mărime de 100 % din suma 2032693,38 lei (pct. 2.2.).

Mai mult ca atât, pentru fiecare zi de întârziere la plata oricăror sume datorate de G.Ț. „Didic Dumitru Vasile” și Didic Dumitru Vasile vor fi obligați să achite o penalitate de 1% din

suma de 2032693,38 lei pentru fiecare zi de întârziere până la achitarea integrală a datoriei contractuale și a penalității (pct. 2.3.).

Prin urmare, primă instanță corect a menționat că tranzacția confirmată prin hotărârea arbitrală emisă de Curtea de Arbitraj Economic a Republicii Moldova la 08 august 2024 în cauza nr.2-04/24 nu este în armonie cu principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova, fiind susceptibilă de a fi anulată de către instanța de judecată.

Or, clauzele abuzive încheiate între profesioniști confirmate prin hotărârea arbitrală pot fi contestate și anulate în caz de stabilire a unor încălcări, deoarece clauzele abuzive confirmate prin hotărârea arbitrală nu produc efecte juridice.

În astfel de circumstanțe, instanța de fond just a reținut prevederile art. 480 alin. (2) lit. h) din Codul de procedură civilă, conform cărei Hotărârea arbitrală din 18.09.2017 a fost adoptată cu încălcarea principiilor fundamentale ale legislației R. Moldova.

În continuare, prima instanță corect a constatat inclusiv în baza procesului verbal al ședințelor în arbitraj, faptul că, contrar prevederilor art. 480 alin. (2) lit. h) Cod de procedură civilă, Hotărârea arbitrală la 08 august 2024, hotărârea arbitrală încalcă principiile fundamentale ale legislației Republicii Moldova sau bunele moravuri.

În acest sens, nu pot fi reținute alegațiile recurentului privitor la faptul că în speță nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art. 480 CPC pentru anularea hotărârii arbitrale, acestea fiind vădit nefondate și întemeiate pe interpretarea eronată a prevederilor art. 480 alin. (2) lit. h) CPC .

De asemenea, în speță, corect s-a constatat că hotărârea arbitrală a fost emisă cu încălcarea principiul contradictorialității, principiul egalității părților, principiul imparțialității, principiul libertății contractuale și altele derivate din Constituție și nemijlocit legislația civilă și procesuală civilă, fiind contrară inclusiv echității și ordinii publice.

Drept urmare, prima instanță a constatat corect, că anumite clauze contractuale sunt vădit disproporționate și că exercitarea drepturilor în temeiul acestora s-a făcut cu rea-credință, ceea ce contravine principiilor fundamentale de drept, în special celor privind buna-( redință și echitatea.

În același context, Colegiul reține că, la examinarea cauzei în arbitraj și adoptarea hotărârii respectiv, a fost admisă încălcarea art. 26 din Constituție - dreptul la apărare, egalitatea părților prevăzut în art. 16 din Constituție și abuzul de drept reglementat în art. 13 CC, aceste dispoziții fiind în strânsă corelație cu temeiul prevăzut de art. 480 alin. (2) lit. h) CPC, conform căruia o hotărâre arbitrală poate fi anulată dacă contravine principiilor fundamentale ale legislației sau bunelor moravuri.

În ceea ce privește argumentele recurentului, care invocă accesul liber la justiție, se constată caracterul neîntemeiat, or, desființarea hotărârii arbitrale nu lipsește părțile de dreptul de a se adresa cu cerere de chemare în judecată în procedură contencioasă, în care, fiecare parte în proces, cu atragerea tuturor persoanelor care dețin un drept și/sau interes legitim, material și/sau procedural, pe principii de legalitate, egalitate și contradictorialitate, să își apere drepturile și interesele sale legitime.

În același timp, este întemeiat a respinge ca neîntemeiate argumentele reprezentantului recurentului care pretinde nemotivarea încheierii judecătorești, în contextul în care încheierea instanței de fond este una argumentată, legală și întemeiată pe circumstanțele de fapt constatate și legea aplicabilă procedurii în cauzele de contestare a hotărârilor arbitrale.

În rest, instanța de recurs constată caracterul formal și neîntemeiat al cererii de recurs, depuse de recurent fără a da apreciere corectă faptelor constatate și normelor de drept aplicate, puse la baza concluziilor primei instanțe, din care considerente urmează a fi respinse, cu menținerea încheierii judecătorești.

**În concluzie,** având în vedere circumstanțele de fapt constatate și normele de drept aplicabile, deoarece circumstanțele importante pentru examinarea cererii au fost constatate şi elucidate pe deplin de prima instanță, concluziile primei instanțe nefiind în contradicție cu circumstanțele de fapt constatate, la emiterea încheierii judecătorești prima instanță a aplicat corect normele de drept material și procedural, iar recursul declarat este neîntemeiat, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții de Apel Centru ajunge la concluzia să respingă recursul declarat de S.R.L. „Agro Domain Group" și să mențină încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 9 iunie 2025.

**III.** În conformitate cu prevederile art. 427 lit. a), art. art. 423 – 426, art. 428 Cod de procedură civilă al RM, Colegiul civil, comercial şi de contencios administrativ al Curţii de Apel Centru, –

**D E C I D E :**

Se respinge recursul declarat de S.R.L. „Agro Domain Group", reprezentat de avocatul Vladislav Mocanu.

Se menține încheierea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 9 iunie 2025, prin care s-a admis cererea cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a RM din 08 august 2024, în cauza civilă la cererea depusă de avocatul Sandu Stela în interesele G.Ț. „Didic-Dumitru Vasile" și Didic Dumitru împotriva S.R.L. „Agro Domain Group" cu privire la desființarea hotărârii arbitrale a Curții de Arbitraj Economic a Republicii Moldova din 08 august 2024.

Decizia instanței de recurs este irevocabilă din momentul emiterii. Decizia se plasează pe pagina web a instanței judecătorești www.cac.instante.justice.md.

Preşedintele completului, judecător - Ana Panov

Judecătorii – Svetlana Vîșcu

Elena Bolocan